

OSOBY

Asistent
Doktor Gibbs
Pani Gibbsová
Rebeka Gibbsová
George Gibbs
Redaktor Webb
Pani Webbová
Emilie Webbová
Wally Webb
Joe Crowell ml.
Howie Newsome
Profesor Willard
Pan Morgan
Dáma v láži
Vysoký muž
Simon Stimson
Pani Soamesová
Si Crowell
Strážník Warren
Sam Craig
Joe Steddart
Žena mezi mrtvými
Pani Smithová
Baseballoví hráči, spolužáci,
obyvatelé městečka

Asistent

Městečko, o němž bude řeč, se jmenuje Grover's Corners a leží ve státě New Hampshire pár kroků od hranice státu Massachusetts. Zeměpisná šířka 42 stupňů, 40 minut. Zeměpisná délka: 70 stupňů, 37 minut. Za chvíli uvidíte jeden všední den v našem městečku. Je sedmého května roku 1901. Právě začíná svítat. Tadyhle je Hlavní třída. Kousek dál je nádraží, koleje vedou tudy. Za trati je polská čtvrť a taky tu bydlí několik rodin francouzských Kanadánů. Tamhle dál je kostel kongregationalistické cirkve, naproti přes ulici sídlí presbyteriáni. Metodisté a unitáři mají stánek tamhle. Baptistická modlitebna je v údolí u řeky. A katolický kostel je tamhle za trati. Tohle je radnice a zároveň pošta. V přízemí se nachází místní věznice. A tady je pár zdejších obchodů. První automobil tudy projede asi tak za pět let... bude patřit bankéři Cartwrightovi, nejbohatšímu občanovi městečka... Bydlí v tamhletem velkém bílém domě na kopci. Tohle je drugstór pana Morgana. Ve městě snad není nikoho, kdo by sem aspoň jednou za den nezaskočil. Obecná škola je tamhle vzadu, o kus dál i gymnázium. A tady bydlí pan doktor Gibbs – zdejší lékař. Tohle je zadní vchod do jeho domu.

Místní noviny – Grover's Cornerská Hlídka – vycházejí dvakrát týdně. – A tohle je dům pana redaktora Webba.

Zkrátka a dobře, začíná svítat. Svítí se jenom v domku u trati, kde jedna polská maminka právě porodila dvojčata. A u Crowellů, kde právě leze z postele Joe Crowell mladší, aby roznese noviny. A pak ještě na nádraží, neboť zde za okamžik, v 5.45, zastaví bostonský rychlík.

Všude kolem, myslím za městečkem, se už svítí dávno, je třeba podojít a tak podobně. Ale my z města si holt rádi přispíme. Po hlavní třídě přichází pan doktor Gibbs, vrací se od porodu v Polské čtvrti. Jeho žena schází dolů po schodech, aby připravila snídani. Doktor Gibbs zemřel v roce 1930. Nová nemocnice se jmenuje po něm. Pani Gibbsová zemřela dávno před ním. Její dcera Rebeka si vzala jednoho pojišťováka ve státě Ohio. Pani Gibbsová jela za ní a zemřela tam – zápal plic to byl – ale převezli ji zpátky domů. Teď odpocívá na zdejších hřbitově. Tohle je pan doktor Gibbs. A tady přichází Joe Crowell mladší a roznáší noviny.

Naše městečko

Joe Crowell ml. Dobře, pane doktore.

dr. Gibbs Dobře, Joe.

Joe Crowell ml. Kdopak marodí, pane doktore?

dr. Gibbs Nikdo. V Polské čtvrti se narodila dvojčata.

Joe Crowell ml. Vaše noviny.

dr. Gibbs Hodnej, děkuju. Copak se u nás od středy událo? Něco světoborného?

Joe Crowell ml. Pani učitelka, slečna Forsterová, se vdává.

dr. Gibbs Tomu říkám novina. – A co vy na to, mládenci.

Joe Crowell ml. Ne, že by mi do toho něco bylo – ale myslím si, že když se už ženská jednou dá na učitelování, neměla by se vdávat.

dr. Gibbs Co dělá koleno, Joe?

Joe Crowell ml. Ujde to. Ani si na něj nevzpomenu. Akorát vždycky poznám, že bude přšet, zrovna jak jste říkal.

dr. Gibbs A jaká je předpověď na dnešek. Bude přšet?

Joe Crowell ml. Nebude.

dr. Gibbs Víš to jistě?

Joe Crowell ml. Jako že se jmenuju Joe.

H. Newsome /Po hlavní třídě přijíždí Howie Newsome, miji Dr. Gibbs, postaví několik lahvi mléka k zadnímu vchodu domu pana Webba, a pak přechází ještě k místu, kde bydlí Gibbsovi/

H. Newsome Hní sebou, Bessie. Co je to s tebou dneska?

dr. Gibbs Dobře, pane doktor.

dr. Gibbs Dobře, Howie.

H. Newsome Kdopak se nám roznemohl?

dr. Gibbs Pani Goruslowská má dvojčata.

H. Newsome Dvojčata, říkáte? Že nás bude za chvíli síla, co pane doktor.

dr. Gibbs Tak co, Bessie. /Hladi kolo/ Jak je stará, Howie?

H. Newsome Táhne jí na sedmnáctej. Od tý doby, co Lockhartovi přestali brát mlíko, má to v hlavě celý zpřeházený. Chtěla by k nim jezdit pořád. Celou cestu musím nadávat jako špaček.

/Howie Newsome dojde k zadnímu vchodu domu

pí. Gibbsová

H. Newsome

pí. Gibbsová

H. Newsome

pí. Gibbsová

dr. Gibbs

pí. Gibbsová

dr. Gibbs

pí. Gibbsová

pí. Webbová

pí. Gibbsová

dr. Gibbs

pí. Gibbsová

pí. Gibbsová

dr. Gibbs

Georgiův hlas

pí. Webbová

Hlas Rebeky
pí. Gibbsová

Rebeka

pání Gibbsové. Paní Gibbsová už na něho čeká/
Dobře ráno, Howie.

Dobře, pane Gibbsová. Pan manžel už jde domů.

Zato vy jste se dneska nějak opozdili, že jo?

Jo. Odporoučela se mi odštědivka. /Vrátí se na hlavní třídu, zamlaská na Bessie a odejde vpravo. Dr. Gibbs dojde ke svému domu a vchází dovnitř/

Tak co, jak to šlo?

Jako po másle.

Sianina bude za chvíli. Zatím si sedni a vypij kávu. Dě-ti! Dě-ti! Vstávat. Georgi! Rebeko! – Ty by sis dneska mohl na hodinku na dvě lehnout, co říkáš?

Hm... V jedenáct přijde pani Wentworthová. Žaludek jí neslouží, jak by měl.

Zkrátka si nepospíš ani tři hodiny. To není nic, Franku. Dej si říct a odpočiň si trochu.

Emilie! Koukej vstávat! Wally! Už je sedm!

Postyš, musím si promluvit s Georgem. Nehne doma prstem. Ani dříví mi už nenaštip.

Otvírá si na tebe pusou?

To ne. Ale v hlavě má jen baseball. – Georgi! Rebeko! Přijdete pozdě do školy!

Georgi!

Tak Georgi, bude to nebo ne!

No jo, tati.

Wally! Emilie! Přijdete pozdě do školy! Wally! Pořádně se umy, nebo přijdu nahoru a umyju tě sama.

Mami! Co si mám vzít na sebe?

Nemusíš křičet na celý barák. Táta byl celou noc pryč a potřebuje si trochu zdřímnout. Vyžehlija jsem ti ty modré, proužkované, speciálně pro tebe.

Ale mami, když přijdu do školy, vypadám vždycky jako pruhovaný, namodralý hastroš.

pí. Gibbssová	Nemluv jako nafkněná slečinka, Rebeko. Vypadáš náhodou moc pěkně.	Rebeka	Ne, mamí.
Rebeka	Mamí, George po mně hází mýdlem.	pí. Gibbssová	Opravdu ti to moc sluší, Rebeko.
pí. Gibbssová	Vyběhnu nahoru a spráskám vás oba dva – nepřejte si mě.	Všichni	Ahoj.
	/Zahouká tovarní siréna. Vejdou děti a posadí se na své místa k snídani: Emilie a Wally Webbovi, George a Rebeka Gibbsovi/		/Děti z obou domů se sejdou uprostřed jeviště, dojdou k hlavní třídě a zahrnou doleva. Paní Gibbssová si nasype do zástěry zrní a postoupí k rampě/
Asistent	Taky tu máme fabriku – slyšíte? Fabriku na příkrývky. Patří Cartwrightům. Je to pro ně zlatý důl.	pí. Gibbssová	Puti, puti, na, na. Jedeš, ty potvoro, jedeš. Puti, puti, na, na. Co to zas tropíš za neplechtu. Věčně se jen pereš. – Aha... ty jsi tady cizí! A čípak jsi?
pí. Webbová	Tak tohle jsme si nedomluvíli, děti. Snídaně je pořádné jídlo a nebudete ji do sebe takhle házet. Chcete vyrůst, ne?		/Vytřepe zástěru/ Neboj se, ty hloupá. Nikdo ti nic neudělá.
Wally	Ale mám!	/Paní Webbová sedí u pergoly a čístí fazolové lusky/	
pí. Webbová	Dobře víš, že knihy při jídle na stůl nepatí. Chci vás mít radši zdravé než chytře.	pí. Webbová	Dobré ráno, Myrtle. Co dělá ryma?
Emilie	Já to zvládnu obojí, mamí, jsem ve třídě nejchytřejší ze všech.	pí. Gibbssová	Už je to lepší, ale řekla jsem Charlesovi, že dneska nepůdu zpívat. Nebyla bych tam stejně nic platná.
pí. Gibbssová	Promluví si o tom s tatínkem, hned jak vstane. Ale pro takového kluka, jako jsi ty, je pětadvacet centů týdně až dost. Moc ráda bych věděla, za co ty peníze utrácíš.	pí. Webbová	Aspoň zkusit bys to měla, Myrtle. Přijď a uvidíme.
George	Ale mamí, - já přece potřebuju spoustu věcí.	pí. Gibbssová	Jenom když nebudu takhle posmrkávat. Čistím fazole, abych nezahálela.
pí. Gibbssová	Například jahodové šumáky, že jo – za ty utrácíš první poslední.	pí. Webbová	/si vykasá rukávy a jde si přes jeviště s paní Webbovou popovídat/ Ukaž, pomůžu ti s tím. Fazole se letos vydařily.
George	Stejně nevím, kde vzala Rebeka tolik peněz.		Chci jich naložit čtyřicet sklenic, i kdybych měla padnout. Přes zimu se snědí všechny.
Rebeka	/žičku v ústech, zosněně/ Nastřádala jsem si to.	pí. Gibbssová	/Pauza/
pí. Gibbssová	Nebylo by na škodu, Rebeko, kdyby sis občas něco koupila.	pí. Webbová	Poslyš, Myrtle, musím ti něco říct, protože když to nebude rychle ze mě, tak snad puknu.
Rebeka	Mamí, víš, co mám ze všeho na světě nejradši? Víš, nebo ne? Penízky.	pí. Gibbssová	Ale prosím tě.
	/ve škole zazvoní/	pí. Webbová	Byl u vás v pátek taky ten člověk z bostonského bazaru?
Děti	Mamí, první zvonění. Zas přijdu pozdě. Můžu to nechat?	pí. Gibbssová	Ne, nebyl.
pí. Webbová	Nemusíte hned letět jako blázní. Wally, popotáhni si kalhoty. Emilie, narovnej záda.		U nás byl, víš. To bude nějaký manželův pacient, napadlo mě, sotva jsem ho viděla. Než jsem se stáhla vzpamatovávat, stál ten člověk v obyvacím pokoji. A kolik myslíš, že mi nabídl za ten starý prádelník, co máme po babičce? Tři sta padesát dolarů, Myrtle, představ si, tři sta padesát dolarů!
pí. Gibbssová	Vyříd' paní učitelce, že jí moc gratuluju – nezapomeň na to?	pí. Webbová	Ne!

pí. Gibbová Neměla jsem ho kam dát a málem skončil na smetišti.

pí. Webbová Tak ho teď prodáš a bude to.

pí. Gibbová Kdybych dokázala přemluvit Franka, aby za ty peníze zaplatil nějakou pořádnou dovolenou,

prodala bych ten krám na to šup. Myřte, už jako holka jsem chtěla vidět Paříž. Asi ti připadám pěkně trhlá, víd?

pí. Webbová Já tě úplně chápu. – A co tomu říká Frank?

pí. Gibbová Šla jsem na to nejdřív diplomaticky. Řekla jsem mu, že kdybych třeba zdědila nějaký ten peníz, musel by mě prostě někam vzít.

pí. Webbová Hm... A co on na to?

pí. Gibbová Znáš ho přece, ne? Co ho znám, nětekli slovo vážně. Kdepak, povídá, do Evropy ho prý nikdo nedostane ani heverem, ještě by se mu pak tadý přestalo líbit. Jednou za dva roky si zajede na bojště občanské války a kdo prý by mohl chtít víc. Ani nechť vědět, kolikrát jsem už s ním ty kopce prolezal!

pí. Webbová Charles říká, že Frank ví o občanské válce prostě všechno a moc ho za to obdivuje. Už kolikrát uvažoval o tom, že by zanechal Napoleona a přeseďal na občanskou válku, ale prostě si netroufne. Frank je prý jedním z největších znalců v Americe. Jestli to ten člověk z bazaru myslí vážně, tak ten prádelník prodej. Paříž se nakonec konat bude, uvidíš.

pí. Gibbová Asi jsem o té Paříži vůbec neměla mluvit. Jenom si myslím, že by člověk aspoň jednou v životě měl vidět nějakou zem, kde lidi nemluví a nemyslí anglicky a dokonce ani mluvit a myslet anglicky nechťij.

/Do středu jeviště se vrátí Asistent/

Asistent To bude zatím stačit, vážené dámy. Děkuje.

/Paní Gibbová a Paní Webbová si seberou své věci, jdou každá ke svému domu a zmizí dovnitř/

A teď, vážení, vypustíme z našeho dne několik hodin. Přál bych si, abyste se s našim městečkem trochu víc seznámili, abyste o něm zkrátka věděli všechno možné. Požádal jsem proto profesora Willarda z naší státní univerzity, aby přišel mezi nás a přiblížil nám trochu historii našeho městečka – zkrátka na to půjdeme, jak se říká, vědecky,

Willard

Doufejme, že to pan profesor vezme stručně.

Tedy, ehm, Grover's Corners... tedy Grover's Corners leží na archeologickém granitu Apalačských hor. Dovoluji si tvrdit, že je to jedna z nejstarších hornin na světě. Jsme na to velice pyšní. Na polohu bazaltu devonské formace nasedají složitě zvrásněné mezozoické břidlice s řadou piskovcových vloček, tyto jsou však podstatně mladší, asi tak dvě stě nebo tři sta miliónů let. Našly se tu zajímavé zkameněliny... dovoluji si tvrdit, že to jsou fosilie, tedy zcela unikátní... Zájemci je mohou kdykoli shlédnout v muzeu naší univerzity. Je lbo také hydrometeorologické údaje, prosím?

Asistent

Nevím, snad raději ani...

Willard

Průměrné deštové srážky tadý dosahují 100 centimetrů. Průměrná roční teplota se pohybuje kolem 43 stupňů Farnheita, to jest mezi 102 stupni v létě ve stínu a 38 stupni po nulou v zimě. Dále... dále... tedy...

Asistent

Děkuje, pane profesore.

Willard

Už jen pár poznámek o vývoji člověka v této geografické oblasti. Antropologické údaje: raná americkoindánská rasa. Kmeny Čechtů před desátým stoletím našeho letopočtu, o nich žádné záznamy nemáme... snad ve třech rodinách po nich zbyly jisté stopy. Koncem sedmáctého století začíná příliv přistěhovalců anglické, krátkolebé modrooké rasy... tedy z valné části. Později znatelný příliv slovanských a středozemních typů... V městečku dnes žije 2 640 obyvatel.

Asistent

Moment, pane profesore. /Šeptá mu cosi do ucha/

Willard

V tuto chvíli již 2 642 obyvatel. Úmrtnost konstantní: 6,032 procenta.

Asistent

Velice vám děkuje, pane profesore. Jsme vám všichni opravdu velmi vděční.

Willard

Ještě...

Asistent

Velmi, velmi vděční. Děkuje.

Willard

Není zač. Rádo se stalo.

Asistent

A teď, vážení, už opravdu stručně, několik politických a sociálních údajů. Pan redaktor Webb. Hned přijde... Krájel jablko a říz se do prstu.

pí. Webbová

Charlesi! Čeká se už jen na tebe!

/Paní Webbová odchází/

Asistent
Pan Webb je vydavatelem a redaktorem Groverconverské Hlídky, což jsou, vážení, jak už jsem říkal, naše noviny. Vycházejí... á, tedy ho máme!

/Pan Webb vychází z domu a v chůzi si obléká sako. Prst má obvázaný kapesníkem/

p. Webb
Považuji za zbytečné připomínat, že město je řízeno městskou radou. Všichni muži starší jednadvaceti let mají volební právo. Ženy volí nepřímo, tj. prostřednictvím svých manželů. Sociálně lze obyvatelstvo našeho městečka zařadit do nižší střední třídy. Tu a tam se mezi námi najde nějaké to svobodné povolání... a žije zde asi deset procent negratovaných zemědělských dělníků. Přejete si také statistické údaje o chudých a choromyslných?

Asistent
Ne, děkujeme, pane redaktore.

p. Webb
Velmi obyčejné městečko, řekl bych. Žije se tu o něco sporaďaněji než ve většině ostatních městeček. Také asi o něco nudněji. Ale naše mladá generace se tu cítí podle všeho docela dobře. Devadesát procent absolventů střední školy se nakonec usadí tady. Dokonce i vysokoškolační se sem většinou vrací.

Asistent
Děkujeme, pane redaktore. Má snad někdo z vás, vážení, nějaký dotaz? Není tomu tak, takže...

Dáma v loži
Jak je to s alkoholem? Pije se tu hodně?

p. Webb
Promiňte, vážená paní, nevím, čemu říkáte hodně. V sobotu večer se vždycky chlapi sejdou u Eleryho a trochu si přihnou. Máme tady dva permanentní oplice, ale ti se každou neděli vyzpovídají. Nelze říci, že by alkohol patřil k základnímu vybavení našich domácností, pokud tím ovšem nemyslíte domácí lékárníčky. Když někoho uštkne had, přijde kapka alkoholu vždycky vhod.

Vysoký muž
Existuje ve městě vědomí sociálních křivd a třídních rozdílu?

p. Webb
Jistěže, každý si je uvědomuje – někdy až moc. Lidé jako by tu někdy neměli nic lepšího na práci než se dohadovat, kdo je chudý a kdo bohatý.

Vysoký muž

p. Webb

Proč se s tím radši něco neudělá?
Podívejte, až někdo za námi přijde a poradí nám, jak to zařídit, aby se pracovitým a rozumným lidem vedlo dobře a lenochům a kverulantům špatně, rádi ho vyslechneme.

Dáma v loži

Zajímalo by mne, pane redaktore, zda je v Grover's Corners něco jako kultura či smysl pro krásno?

p. Webb

Nelze říci, madam, že bychom smyslem pro... tento... krásu jaksi oplyvali. Najde se síce u nás vždycky nějaký ten žabec, který na maturitním večírku zahraje na píáno, ale že by se do toho ty holky nějak hrnuly, to se říct nedá. Jo, a moje dcerka jednou předčítala ve škole Kupce benátského. Zkrátka, madam, nadbytek kultury u nás nemáme, to ne. Ovšem, snad by se slušelo na tomto místě podotknout, že se umíme radovat z mnoha jiných věcí.

Dáma v loži

Hned jsem si to myslela. Děkují, pane redaktore.

Asistent

Stačí, stačí! Děkují vám všem.

/Pan Webb odchází/

Teď se spolu vrátíme do městečka. Je brzo odpoledne. Všechno 2 642 obyvatel je už po obědě a všechno nádobí je umyto. Ve školních budovách to bzučí jako v úle. Řekněte „á“, prikazuje doktor Gibbs svým pacientům v ordinaci a proklepává je. Pan Webb seká travu. Každý desátý občan je tu kutilem, tlačí sekací strojek vlastní výroby a je na to náramně pyšný. Děti se už vrací ze školy.

/Po Hlavní třídě přichází důstojně Emilie Webbová. Učebnice si nese v rukou. Podle všeho se pokládá za nevšedně elegantní damu. Její otec pojiždí se strojkem sem a tam a dostane se do její blízkosti/

Opravdu nemůžu, Luiso. Musím jít domů a trochu pomoci mámě. Silbila sem jí to.

Emilie, co se neseš jako páv. Na koho si hraješ dneska?

Emilie

Tati, ty jsi prostě nesnesitelný. Nejdřív mi řekneš, abych chodila rovně, a pak mi za to nadáváš. Nebudu tě poslouchat. /Letmo ho políbí/

p. Webb

No ne, ještě jsem nikdy neměl tu čest obdržet políbení od tak nobl damy.

/Pan Webb odchází z dohledu. Emilie se shýbne a utrhne několik květin u vřátka do zahrádky. Po hlavní třídě se kymácivě přibližuje George Gibbs. Má míč, vyhazuje ho do závratné výše a vždycky počká, až dopadne. Občas se musí o několik kroků vrátit./

George

Promiňte.

Asistent

Já si hrát za město, Georgi. Tohle není baseballové hřiště.

George

Moc se omlouvám. Ahoj, Emilie.

Emilie

Ahoj.

George

Ten referát se ti poved.

Emilie

Vlastně jsem si připravila referát o Monroově doktríně, víš, ale v poslední chvíli si slečna Corcoranová vzpomněla, že mám místo toho mluvit o koupi Louisiany.

George

Fakt, jo?

Emilie

S oběma tématy jsem si dala spoustu práce.

George

Představ si, Emilie, že z okna pokoje vidím akorát tvou hlavu, když večer sedíš nad úkolama. Není to zvláštní?

Emilie

Fakt, jo?

George

Výdrž máš teda fantastickou. Vůbec nechápu, jak u toho dokážeš takovou dobu sedět. Musí tě to děsně bavit.

Emilie

Člověk musí do školy chodit tak jako tak, ne?

George

To je fakt.

Emilie

Nemůžu říct, že by mi škola vadila. Aspoň to v ní rychle utíká.

George

To jo. Měl bych takovej nápad, Emilie. Mohli bychom si vymyslet něco jako telegrafický spojení a ty bys mi čas od času mohla píchnout s algebrou. Nejde mi o hotový řešení, fakt ne... jen bys mi mohla občas něco zbleptnout...

Emilie

No, já myslím, že trochu pomáhat se smí. – Takže – když si nebudeš vědět rady, Georgi, piskni na mě a já už něco vymyslím.

George

Ty jsi od přírody nadaná, víš. Aspoň mně se to tak jeví.

Emilie

S tím se už člověk musí narodit, víš.

George

No právě. Ale já chci být farmářem, víš, střelja Lukáš tuhle povídal, že až skončím školu, můžu jít dělat k němu na farmu, a když budu jen trochu za něco stát, postupně mi tu farmu přenechá.

Emilie

Sakumprásk všechno? Dům i to ostatní?

George

/Vejde paní Webbová/

Sakumprásk všechno. No nic, děkuju... Jdu teda na ten baseball. Dáme zas někdy řeč. Dobrý den, paní Webbová.

pí. Webbová

Dobrý den, Georgi.

George

Tak ahoj, Emilie.

Emilie

Ahoj Georgi.

pí. Webbová

George se nějak rozpovídal, víd? Už to zkrátka není žádný kluk.

Emilie

Mami, dneska jsem měla ve škole referát a docela se mi povedl.

pí. Webbová

Musíš to přefikát tátovi u večeře.

Emilie

Chci takhle řečnit celý život. Mami, můžeš mi něco říct? Je to pro mě děsně důležité.

pí. Webbová

Snad to tak děsně nebude, zlato. No copak je.

Emilie

Myslím to úplně vážně, mami.

pí. Webbová

No, tak ven s tím.

Emilie

Jsem hezká?

pí. Webbová

Samozřejmě, že jsi hezká. Všechny moje děti jsou k světu.

Emilie

Ale mami, chci vědět, jestli jsem opravdu hezká.

pí. Webbová

Vždyť ti povídám, že ano. Máš pěknou postavu, mladou svěží tvářičku. Ale taky hloupé otázky.

Emilie

Mami, tys byla taky tak hezká?

pí. Webbová

No byla, když už ti to tedy musím říct. Byla jsem druhá nejhezčí holka v městečku.

Emilie

Mami, musíš říct taky něco o mně. Jsem tak hezká, že... že by... že by někdo o mě mohl projevit zájem?

pí. Webbová

Už neotravuj, Emilie. Prosím tě, nech toho.

Emilie

Asistent

Jsi prostě docela pěkná holka, nevím, co bys chtěla ještě slyšet. A teď pojď a pomoz mi.

S tebou není řeč, mami.

Děkujeme, děkujeme, to bude stačit. Raději to vezmeme z jiného konce: podíváme se trochu do budoucnosti. O Webbových a Gibbových moc mluvit nebudu, protože o těch vypráví naše hra. Ale jsou tu jiní. Kupříkladu Joe Crowell mladší. Joe byl velice nadaný hoch. Maturoval s vyznamenáním a dostal stipendium na MIT /em aj tý/, to je ta slavná technika v Bostonu. Ale vypukla válka a Joe padl ve Francii. Všechno to vzdělání bylo na nic. Howie Newsome pořád ještě rozváží mléko. Má už svoje léta, občas mu někdo vypomůže, ale mléko rozváží pořád sám. Jedině tak prý neztratí kontakt s lidmi. Všechny účty nosí v hlavě. Obchod pana Morgana je k nepoznání – tak je vymóděný. Pan Morgan zemřel v roce 1910 a je pochovaný v palmovém háji. Cartwrightovi jsou den ze dne bohatší. Jejich koncert začal stavět novou banku a pro mramor museli až do Vermontu. Ptali se, co by prý měli vložit do základního kamene pro ty, kdo to za tisíc let najdou. Nakonec tam zazdili výtisk newyorských Timesů a Webbovu Hlídku. Co vy na to, vážení? Babylon měl kdysi, jak známo, dva milióny obyvatel, a co o nich víme? Známe jména králů a několik obilních smluv... a texty několika smluv o prodeji otroků. A přece zasedaly ty babylonské rodiny každý den k večeři, táto se vraceli domů z práce, kouřilo se z komínů – stejně jako tady. A kolik toho víme o skutečném životě obyčejných lidí ve starém Řecku nebo Římě? Jen to, co dáme dohromady z posměšných básní a z komedií. Takže kdybych já vložil do základního kamene text našeho příběhu, za tisíc let se lidé o nás možná dozvědí pár obyčejných věcí. Vy, kdož přijдете tisíc let po nás – vězte, že takoví jsme byli my – takhle jsme vyrůstali, ženili a vdávali se, žili a umírali.

Ale vraťme se do městečka. Je večer. Z kostela zaznívá zpěv. Děti sedí doma nad úkoly.

Stimson

Takhle ne, přátelé. Hudba je na světě od toho, aby přinášela lidem potěšení. – Zkuste to tišej, prosím, tišej! Copak vám stále musím vtoukat do hlavy, že zpívat neznamena křičet. Přípravi se tenoři!

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

George

Emilie

Stimson

dr. Gibbs

George

dr. Gibbs

George

dr. Gibbs

George

dr. Gibbs

George

dr. Gibbs

dr. Gibbs

Pst, Emilie!

Ahoj Georgi.

Ahoj!

Nemůžu se vůbec učit. Ten měsíc tak hrozně svítí.

Emilie, vyšel ti třetí příklad?

Který?

Třetí!

Vyšel – ten byl ze všech nejlehčí.

Nevím si s tím rady. Nemohla bys mi říct jak na to?

Řešení spočívá v yardech. Víc ti neřeknu.

V yardech? V jakých yardech?

V yardech čtverečních.

Aha... ve čtverečních yardech.

Ve čtverečních yardech tapetového papíru.

Jo, tapety! Moc dík, Emilie.

Není zač. Ten měsíc ale svítí, až z toho jde děs.

A v kostele zpívají. Kdybychom zatáhli dech, slyšeli bychom vlak až do Contooku. Slyšíš?

Prosim tě, ty máš ale nápady.

Asi bych se zase měla pustit do nějaké práce.

Dobrou noc, Emilie, A dík.

Dobrou noc, Georgi.

Abych nezapomněl: kdo z vás přijde v úterý odpoledne zpívat Fredovi Herseymu na svatbě, ať zvedne ruku. Fajn, bude nás zrovna akorát.

Zazpíváme mu to samé, co Jane Towbridgeové minuly měsíc. A teď si zkusíme Zmožen jsi a vyčerpán? To má být jako otázka, dámy a pánové,

tak ať je to poznat. Prosim.

Georgi, pojď dolů na chvíličku.

Už jdu, tatí.

Co chceš dělat po škole?

Vždyť víš, tatí, že bych chtěl pracovat na farmě střejdý Lukáše.

Chceš tedy každý den brzo vstávat, chceš dojít a

krmít krávy...chceš celé dny kopat, obracet a nakládat seno a tak?

George

Jasně, že chci. Ale o co vlastně... Co tím chceš říct, tati?

dr. Gibbs

Poslyš, když jsem byl dnes v ordinaci, slyšel jsem podivné zvuky... hádej, co to bylo? Máma štipala dříví. Tvoje máma vstává brzo, vaří, pere a žehlí. A ještě k tomu musí jít dozadu na dvůr naštipat si dříví. A ty si klidně jíš, co ti uvaří, oblékáš se do šatů, které ti vypere a vyžehlí a jen koukáš vypadnout, aby sis zahrál ten svůj baseball. Podívej, Georgi, vím, že stačí, když ti to jenom připomenu.

George

Ano tati.

dr. Gibbs

Taky jsem se rozhodl, že budeš dostávat o pětadvacet centů týdně víc. Není to samozřejmě miněno jako plat za štipání dříví, protože to bude tvůj dárek pro maminku, ale jsi už zase o něco starší – a doveďu si představit, že je máš za co utratit.

George

Děkuju, tati.

dr. Gibbs

Výplatní den je dneska /prohledá se/ – vlastně zítra. Můžeš s tím počítat. Tak kdepak asi věží ta naše máma? Ještě nikdy nezpívala tak dlouho jako dneska.

George

Je teprve půl devátý, tati.

dr. Gibbs

Ani nevím, proč do toho kostela chodí. Stejně krákorá jako vrána... Potloukat se po ulici takhle pozdě v noci... Už bys měl jít na kůtě, co říkáš?

George

Ano, tati.

/Vzápětí přicházejí po Hlavní třídě p. Gibbsová, p. Soamesová, paní Smithová a p. Webbová. Ve středu jeviště se zastaví/

p. Soamesová

Dobrou noc, Marto.

Marta

Dobrou noc.

p. Webbová

Řeknu to manželovi. Určitě se mu to bude hodit do novín.

Paní Smithová

Krásný měsíc!

p. Gibbsová

Dobrou noc, paní Smithová!

p. Soamesová

Před ostatními jsem o tom nechtěla mluvit... takovou ostudu snad ještě tohle městečko nezažilo!

p. Gibbsová

Co jako?

p. Soamesová

Simon Stimson, přece!

p. Gibbsová

Ale prosím tě.

p. Soamesová

No dovol, Julie, mít v kostele varhanika, který je věčně na mol. A trvá to už deset let. Dneska byl taky pěkně udělanej.

p. Gibbsová

Ale jdi. Stimsona přece známe všichni, známe všechny ty jeho maléry a dr. Fergusson o nich taky ví, a dokud ho nevyhodí on, neměli bychom se do toho plést.

p. Soamesová

Ale vždyť je to čím dál horší.

p. Webbová

Spíš lepší. Jsem ve sboru dvakrát tak dlouho jako ty. Stimson už toho zdaleka nevypije tolik, co dřív... ani se mi nechce jít spát, když je tak krásná noc. – Už musím letět, nebo budou děcka vysedávat bůhví jak dlouho do noci. Dobrou noc. /Jde spěšně ke svému domu a zmizí v něm/

p. Gibbsová

Pěkně jsme si dneska zazpívaly, že jo? Podívej se na ten měsíc, Myrtle. Počasi jako stvořené na brambory. Dojdeš domů sama?

p. Soamesová

Vždyť je vidět jako ve dne. Dokonce vidím toho svého starouše, jak mě vyhlíží. Dobrou.

p. Gibbsová

Dnes se nám to teda vyvedlo.

dr. Gibbs

Taky jdeš pěkně pozdě.

p. Gibbsová

O nic později než jindy, Franku.

dr. Gibbs

Stojte někde na rohu a kdákáte jako slepice.

p. Gibbsová

Ale Franku, nebuď protivnej. Pojď ven, moje heliotropy tak krásně voní.

/Zavěsí se do sebe, přejdou pomalu podél rampy/

Cos dělal, když jsem byla pryč?

dr. Gibbs

Četl – jako obvykle. A vy? Kohopak jste pomluvily?

p. Gibbsová

Franku!

Dr. Gibbs

Simon Stimson byl zase jako kára, že jo?

p. Gibbsová

Tak zřízeného jsem ho ještě neviděla. Kam to s ním, prosím tě, povede? Dr. Fergusson to přece nemůže věčně tolerovat.

dr. Gibbs
Někteří lidé nejsou zkrátka pro maloměstský život
stvoření. Pojd' dovnitř.

p. Gibbsová
Ne, ještě ne... Franku, děláš mi starosti.

dr. Gibbs
Proč, prosím tě?

p. Gibbsová
Musím se prostě postarat o to, aby sis pořádně
odpočinul a změnil na chvíli klima. A jestli
dostanu to dědictví, tak to taky prosadím, to mi
věř.

dr. Gibbs
Podívej, Julie, myslím, že nemá smyslu, abychom
o tom znovu začínali.

p. Gibbsová
Ty jsi někdy jak malý dítě, Franku.

dr. Gibbs
Nech toho, Julie, je už pozdě. Nastydneš, ani
nebudeš vědět jak. Promluvil jsem dneska
Georgeovi do duše. Myslím, že nějakou dobu
budeš mít o dříví postaráno. A teď dost řeči – jde
se nahoru.

p. Gibbsová
Ach jo. Člověk by potřeboval prohodit tolik věcí.
Franku! Viš, že paní Fairchildová na noc zamýká
domovní dveře? V jejich čtvrti to prý dělají všichni.

dr. Gibbs
Pochytili velkoměstské manýry, v tom je to celé.
Nemají přece doma nic, co by stálo za krádež.
To je všeobecně známo.

/Odejdou. Rebeka a George/

George
Už ať jsi pryč, Rebeko.

Rebeka
Nech mě tady chvíli.

George
Koukej ze svého okna.

Rebeka
Zkoušel jsem to, ale není odtamtud vidět měsíc...
Georgi, viš, co si myslím? Myslím si, že se k nám
měsíc přibližuje pořád víc a víc a možná, že se
s námi jednou srazí.

George
Kdyby se přibližoval, tak by si toho všimli nejdřív
chlapci, co vysedávají po nocích u dalekohledů,
a hned by nám to řekli.

Rebeka
Georgi, svítí teď měsíc na jižní Ameriku, Kanadu
a celou půlku zeměkoule?

George
Asi jo, proč by ne.

/Pomalu vstupuje Asistent/

Asistent
Půl desáté. Skoro všechna světla už zhasla. Městský
strážník pan Warren kontroluje, zda jsou na Hlavní

třídě zamčený dveře obchodu. A tady přichází pan
Webb, byl v tiskárně s rukopisy.

p. Webb
Dobrá večer, Bille.

Warren
Dobřej večír, pane Webb.

p. Webb
Že nám ten měsíc svítí, co?

Warren
To teda jo.

p. Webb
Dneska je všude klid, že jo?

Warren
Jen Simon Stimson se tu někde potlouká. Viděl
jsem jeho starou, jak ho jde hledat. Tak jsem dělal,
jako že ji nevidím – á, tady ho máme.

/Simon Stimson přichází zleva poněkud nejistým
krokem/

p. Webb
Dobrá večer, Simone... vypadá to, že všichni ve městě
už spí.

Snad bychom měli následovat jejich příkladu.

Dobrou noc.

Warren
Jak tenhle jednou skončí, to teda nevím, pane
Webb.

p. Webb
Prodělal si svoje... Vaillo se to na něj zprava zleva...
Jo, Bille... kdybys někdy uviděl toho myšho kluka
s cigaretou v puse, promluv mu, prosím tě, do duše.
Hodně na tebe dá.

Myslím, že nekouří, pane Webb. Nanejvýš tak dvě
tři cigarety do roka. Nedrží s tou partou, co se
schází dole v roklí.

Hm... to doufám... Dobrou noc, Bille.

Dobrou noc, pane Webb. /Odchází/

p. Webb
Kdo je to tam nahoře. To jsi ty Myrtle?

Emilie
To jsem já, tati.

p. Webb
Proč nejsi v posteli?

Emilie
Ani nevím. Prostě nemůžu usnout, tati. Měsíc tak
nádherně svítí. A ta vúně heliotropů paní Gibbsové.
Cítíš ji?

Hm... cítím. Ale netrápí tě nic, anebo snad ano,
Emilie?

Co by mě mělo trápit, tati?

p. Webb
jen se dívej, když tě to baví. Ale ať tě nenačapá máma. Dobrou noc, Emilie.

Emilie
Dobrou noc, tati.

Rebeka
Ani jsem ti ještě nerekla o tom dopise, co dostala Jane Craftová od pana faráře, když byla nemocná. Poslal ji ho na tuhle adresu: Jane Craftová, Craftova farma, Západní polokoule, Země, Sluneční soustava, Vesmír. Tohle všechno bylo na té obálce.

George
Neříkej!

Rebeka
A listonoš ten dopis stejně doručil.

George
Neříkej!

Asistent
Uplynuly tři roky. Ano, vážení, sluníčko vyšlo víc než tisíckrát. Horko a mráz zase trochu zvrásnily hory, deště spláchly něco hlíny. A děvka, která tehdy ještě nebyla ani na světě, dají dneska dohromady docela kloudnou větu. Lidem, kteří si pořád mysleli, bůhvíjaci jsou mladíci, se najednou rozbuší srdce, když vyběhnou do schodů. Nejstarší synové už leckde zasedli do čela stolu a jejich tátové už sami nesnědí maso - musí se jim krájet. Ano, vážení, to všechno se může stát za tisíc dní. Píše se rok 1904. Je 7. července. Právě skončily maturity. Touhle dobou do naší mládeže vždycky něco vjede a pustí se do vdávání a ženění. Složí závěrečné zkoušky z prostorové geometrie a z rétoriky, a už si myslí, že užijí pro manželství. Je časné ráno. Jenomže tentokrát je všude moko. Před chvílí lilo jako z konve a burácel hrom. Slyšte? Bostonský rychlík 5,45. A tady přichází Howie Newsome s mlékem. Tohle je Si Crowell. Roznáší noviny, stejně jako před ním jeho bratr. - Vzpomínáte, o jeho bratrovi jsme už mluvili. O tom jeho vzdělání, co bylo nakonec k ničemu. Paní Gibbová a paní Webbová jdou dolů připravit snídaní. Připravují denně tři jídla - jedna to už dělá dvacet, ta druhá čtyřicet let a nevědí, co je to dovolená. Každá z nich vychovála dvě děti, prala na ně a uklízela, nějaké nervové zhroucení nezajímá. Dokonce se nedomnívají, že jejich život je jen samá dřina. Jak to vyjádřil jeden básník ze Středozápadu: člověk musí milovat život, aby mohl žít. A musí žít, aby mohl milovat život. Říká se tomu začarovaný kruh.

/Přichází Si Crowell a hází před domovní dveře noviny. Po Hlavní třídě přichází Howie Newsome s Bessie/

Tak jedem, Bessie.

Dobrá ráno, Howie.

Dobré jitro, Si. Je tam něco, co stojí za přečtení?

Nic moc. Až na to, že ztrácíme nejlepšího baseballového hráče, jakýho jsme kdy měli.

Ten to uměl odpálit a rychlej byl jak blesk. Bessie, snad si, sakra, můžu s někým pokecat, ne?

Jak může někdo tohle zabalit kvůlivá ženění, to teda nepochopím. No, řekni, Howie, udělal bys něco takovýho?

Já ti nevím, chlapče. Já byl vždycky na baseball level.

/Vstoupí městský strážník Warren. Všichni si popřejí dobrého jitro/

Co tě vytáhlo tak brzo z postele, Billie?

Ale, koukám, jestli by se nedalo něco udělat proti záplavám. Řeka celou noc stoupala.

Tady Si Crowella berou všichni čerti kvůli tomu, že George pověsil baseball na hřebík.

No jo, chlapi, tak to chodí. My před lety měli hráče, proti kterému je i George Gibbs hadr. Jistě Hank. Jednoho dne odjel a stal se farářem. To byl hráč k nezaplacení, jak jsme na tom dneska s počasím, Howie?

Dneska se to umoudí.

/Warren a Si Crowell jdou dál. H. Newsome nese nejdřív mléko Gibbsům. U pergoly se setkává s paní Gibbovou/

Dobré ráno, Howie. Co myslíte, bude zas pršet?

Dobřejitro, paní Gibbová. Bude hezky.

To taky doufám.

Kolik toho dneska bude?

Tři mlíka a dvě smetany, Howie. Budu mít plný dům příbuzných.

Žena nechává vzkazovat, že Georgeovi a té jeho

nastávající oba přejeťm všeecko nejlepši. Určité jim to vyjde.

pí. Gibbsová
Děkuji, Howie. Vyřídí ženě, že doufám, že ji uvidím na svatbě.

H. Newsome
Určité přijde. Když bude jen trochu moct. /Přejde k Webbovu domu/ Dobré jítro, paní Webbová!

pí. Webbová
Dobré jítro, pane Newsome. Oblednala jsem si čtyři mlíka, ale snad tam pro mě budete mít jedno navíc.

H. Newsome
Jistěže, paní Webbová... a dvě smetany. Manželka nechá vzkazovat, že Emilii a jejímu nastávajícímu oba přejeťme to nejlepši, paní Webbová. Určité jim to vyjde.

pí. Webbová
Děkuju vám, pane Newsome, a vaši paní taky. Doufám, že vás oba uvidíme na svatbě.

H. Newsome
Děkuju, paní Webbová. Moc rádi bysme přišli. Něco takovýho si přece nemůžeme nechat ujít. Tak jedem, Bessie!

/H. Newsome odchází. Dr. Gibbs schází dolů. Je bez saka. Sedá si ke stolu se snídání/

dr. Gibbs
Tak, maminko, a je to tady. Jedno ptače se chystá vyletět z hnízdečka.

pí. Gibbsová
Přestaň s tím, Franku. I tak se sotva držím, abych nebrečela.

dr. Gibbs
Pan ženich se už holi. Píská si při tom a propěvuje. Že by byl zkormouceněj, když od nás odchází, to se tedy říct nedá. Občas prohlásí do zrcadla „Ano“, ale nějak zvlášť přesvědčivě to nezní.

pí. Gibbsová
Vůbec si nedovedu představit, jak to s tím chlapcem bude. Vždycky jsem mu připravovala věci na sebe a starala se, aby se teple oblekal. Franku, vždyť to jsou ještě děti.

dr. Gibbs
Vzpomínám si, Julie, jak mně bylo ráno před naší svatbou.

pí. Gibbsová
Říkám ti, že se rozbřečím.

dr. Gibbs
Byl jsem snad ten nelvyjukanější tvor v celém státě. Samozřejmě jsem si myslel, že je to všechno nějaký omyl. A když jsi přícházela středem kostela k oltáři, pomyslel jsem si, že jsi ta nejhezčí dívka, jakou jsem kdy viděl, ale že jediná poťž je v tom, že jsem tě jakživ neviděl. Ženil jsem se tehdy

s úplně neznámou dívkou.

pí. Gibbsová
A jak myslíš, že bylo mně? – Nešťramotí to tam nahore Rebeka?

dr. Gibbs
Jediný den v roce, kdy nás všechny neprohání. Mám dojem, že roní slzy.

pí. Gibbsová
Panebože! Tohle musí přestat. – Rebeko! Rebeko! Všecko ti vystýdne!

/George běží hlučně dolů, je velmi čilý/

George
Dobré jítro ve spolek. Tak mi zbývá už jen pět hodin života. /Pohybem ruky naznačuje, jako by si podřezával krk/

pí. Gibbsová
Kam utíkáš, Georgi?

George
Skočím se podívat na nevěstu.

pí. Gibbsová
Buď si vezmeš deštník, nebo tě z domu nepustím!

George
Ale mami.

dr. Gibbs
Poslechni maminku!

George
Vždyť je to jen pár kroků!

pí. Gibbsová
Od zítřka si pro mě za mě chod' třeba nahatej, ale dokud jsi tady s námi, nebudeš dělat žádný vylomeniny. Gaióše jsou v předšini. A tady je deštník.

George
Hned jsem zpátky. /Přechází jeviště a skáče přes kaluže/ Dobré jítro, paní tchyně.

pí. Webbová
Panebože! Tys mě vylekal! Nemůžu tě pozvat dál, to víš, ne?

George
Pročpak ne?

pí. Webbová
Nedělej hloupého, Georgi. Víš stejně dobře jako já, že v den svatby nemá ženich nevěstu spatřit dřív než v kostele.

George
Ale to jsou pověry.

pí. Webbová
/Vchází pan Webb/

p. Webb
Dobré ráno, Georgi.

George
Pane Webb, taky na to nevěříte, že ne?

p. Webb
V některých pověrách je kus lidové moudrosti, Georgi.

pí. Webbová
Milióny lidí na tu pověru dají, Georgi. Nechceš

přece první porušit staré dobré zvyky?

George
Co dělá Emilie?

ještě se neprobudila.

pí. Webbová

Nevěsta chrupe, jako by se nechumelilo!

pí. Webbová

Taky není divu! Skoro celou noc jsme šli a bašili. Víš co? Sedneš si tady s tatínkem a vypiješ kávu. Já zatím vyběhnu nahoru a dohlédnu na to, aby náhodou nesešla dolů a nenašla tě tu. Tady máš slaninu, ale ať už je v tobě.

/Paní Webbová odchází, následuje rozpačité ticho/

p. Webb
Tak co, Georgi, jak se cítíš?

Ale dobře, dobře. /Pauza/ Pane Webb, co na tě pověře může, prosím vás, bejt?

p. Webb

Podívej, to máš tak – nevěsta má před svatbou v hlavě samé... šaty a tak podobně. V tom to asi bude, nemyslíš?

George
No jo, tohle mě nikdy nenapadlo.

p. Webb
Dejme tomu, že o svatebním dnu nevěstám kapku tečou nervy.

/Pauza/

George
Škoda, že se člověk nemůže oženit bez všech těch cirátů.

p. Webb

Tohle si myslej všichni chlapi, co svět světem stojí, Georgi, ale stejně to mají mané. Ženské si takhle opentily svatby všelijakými serepetičkami. Protože od svatby bude všechno víceméně po jejích... všechny táhnou za jeden provaz a uměj se postarat o to, aby se manželské pouto zatahlo s patřičnou slávou.

George
Ale vy... svatby uznáváte, pane Webb, nebo snad ne?

p. Webb

Jistě, jistě. Abychom si rozuměli, chlapče, manželství je nádherná věc – nádherná věc. Nikdy na to nezapomínej, Georgi.

George

Ano, pane Webb.

p. Webb
Georgi, tuhle jsem si vzpomněl na jednu radu, kterou mi dal otec, když jsem se ženil. Charlesi, ukaž hned na začátku, kdo je doma pánem.

George

p. Webb

Nejlepší je prostě něco poručit, i když to nemá hlavu ani patu. To ji naučí poslouchat. A taky povídá: Jestli ti žena někdy půjde na nervy, myslím jako to její klábosení nebo cokoliv jiného – prostě se seber a odejdi. To jí dá za vyučenou. Jo a taky povídá: nikdy, rozumíš, nikdy nedopusť, aby tvoje žena věděla kolik máš peněz.

Ale pane Webb... tohle já bych tak nějak ne...

Tak jsem to dělal přesně naopak a všechno mi klapalo jako na drátkách. A jaké z toho plyne poučení, Georgi? V intimních věcech se nikdy nikoho na žádnou radu neptej. – Zamýšlíš chovat slepice?

Co prosím?

Jestli zamýšlíš chovat na farmě slepice?

Strejda Lukáš o to nejevili nějak zvláštní zájem, ale já –

Přišla mi tuhle na stůl taková kniha, víš, o umělé líní kuřat. Měl by sis ji přečíst. Chtěl bych to v malém zkusit sám, u nás na dvorku, víš. Líheň dám do sklepa...

/Vejde paní Webbová/

Charlesi, už zase vykládáš o té své líní? Je mi líto, Georgi, ale musíš odsud, aby se Emilie mohla nasnídat. Moc tě pozdravuje, ale vidět tě prý nechce. Tak zatím na shledanou.

Tak nashle, rodino.

/George přejde jeviště ke svému domovu a zmizí/

Tak se mi zdá, Myrtle, že neznáš tu druhou, starší pověru.

Jakou, Charlesi?

Datuje se to už od jeskynního člověka: Před svatbou a v den svatby by ženich neměl být o samotě se svým tchánem. Pro příště si to pamatuj!

Děkujeme, všem moc děkujeme. A můžeme začít se svatbou. Ale raději až po přestávce.

P Ř E S T Á V K A

A můžeme začít se svatbou. Ale já bych se rád dozvěděl, jak se to všechno seběhlo – mýslím tahle svatba a vůbec úmysl sdílet společný život. Vždycky mě zajímalo, jak tyhle velké věci začínají. Víte sami, jak to chodí, vážení: je vám jednadvacet, dvaadvacet a učíte jistě rozhodnutí. Ale jak to vlastně začíná, prosím vás? Podívejme se na rozhovor, který se odehrál mezi George a Emilii, když shledali, že ... že... jak se říká ... jsou si souzeni.

Jsou tři hodiny a oba za chvíli vyjdou ze školy. George byl právě zvolen předsedou třídy a z Emilie zase udělali tajemníci a pokladníci.

Ernestino! Přijď k nám, prosím tě. Večer, jo? Kouknem se na tu algebru. Tak těžky to zas není. Tak v sedm, jo? /Dožene ji George. Dává jí knihu/

/Chladně/ Děkuju.

Vteřinku, Emilie. – Bobe, ať je všechno nachystané. Jsem tam za čtvrt hodiny. Kdybych nějak nešel, začnete trénovat sami. Herovi nahazujte samý dlouhý a vysoký, musí si vycvičit oko. Tak čau.

Jsem moc rád, že tě taky zvolili, Emilie.

Děkuju.

/Stojí na Hlavní třídě, téměř u zadní stěny. George chce právě vykročit směrem k obecenstvu, když se znovu zastaví a řekne/

Ty se na mě zlobíš, Emilie?

Nezlobím.

Mluvíš se mnou tak nějak divně.

Tak já ti to řeknu rovnou, Georgi. Za poslední rok ses moc změnil a mně se to nelíbí. Nechci se tě dotknout, ale musím ti to říct na rovinu, ať se stane, co se stane.

To mě moc mrzí, Emilie. Jak... jak to myslíš?

Ještě před rokem ses mi moc líbil. A zajímalo mě všechno, co jsi dělal... protože jsme byli už dlouho kamarádi... a pak jsi byl jen samý baseball... a už jsi s nikým ani pořádně nepromluvil... dokonce ani doma ne... a stal se z tebe hrozný náfuca a fouka, Georgi, už je to tak, všechny holky to o tobě říkají. Mně je vždycky mizerně, když je slyším, ale trochu

jím musím dát za pravdu.

Jsem rád... jsem rád, Emilie, žeš mi to říka. Nikdy bych neřek, že jsem se takhle změnil. Nikdo nejme svatej a občas se v nás projeví nějaká ta vada, s tím se těžko něco nadělá. /Postoupí míčky o krok nebo dva, a pak zůstane ztrápeně stát/

Podle mě má být mužský dokonalej a tak to od každého očekávám.

Ale... podle mě bejt dokonalej... není snad ani možný. Já myslím, že není možný být dokonalej, Emilie.

Můj tatínek například je dokonalej a tvůj taky, pokud vím. Nevím, proč bys to zrovna ty nemohl taky dokázat.

Já si myslím, Emilie, že je to naopak. Mužský nejsou od přírody dobří, ale ženský jo. Například ty a tvoje máma a moje máma.

Víš až moc dobře, že já dokonale nejsem. Divka může být stěží dokonalej jako muž, protože všechny ženy jsou mnohem nervóznější. Mrzí mě, že jsem na tebe tak vyjel.

Nedáme si něco, Emilie, než půjdeš domů? Třeba zmrzlinu?

Víš že jo?... Ráda.

/Vejdou do obchodu pana Morgana a posadí se na vysoké židličky/

Nazdar Georgi! Nazdar Emilie. Copak si dneska dáme? Emilie, co to vidím? Snad jsi nebrečela?

/se snaží honem vymyslet nějaké vysvětlení/ Málem ji přejel ten žebříňák ze železářství. Ten Huckins je šílenec a otěže mu nepatří do rukou. Každý to říká.

Napil se, Emilie. Pěkně tě to vzalo.

Děkuju.

No vidíš. – A copak si teď dáme, vážení?

Dva zmrzlinový poháry, pane Morgane.

Jsou to věci, vážení, abyste si dneska krk ukroutili, než přejdete přes Hlavní třídu, tak se musíte rozhlízet. A rok od roku je to horší. Člověk by nejradši zalez a nevytáh paty z domu. Byly doby,

vážení, a já je pamatuju, kdy se uprostřed Hlavní třídy mohlo celý den rozvalovat kdejaké psisko a nikomu nepřekáželo. Prosim. Dejte si chutnat. /Odchází/

Emilie Přijdu tě draho, víd?

George Vůbec ne. Nemysli na to. Máme co oslavovat. Jednak naše volební vítězství a já navíc oslavuju – hádej, co?

Emilie

Nevím.

George

Oslavuju, že mám kamarádku, která mi řekne všechno, co bych měl vědět.

Emilie

Georgi, prosím tě, už to pusť z hlavy. Ani nevím, proč jsem ti to řekla. Není to pravda. Jsi –

George

Teď už za tím musíš stát, Emilie. Jsem rád, žeš mi to nandala. Ale uvidíš, změním se tak rychle, že – pojď se vsadit, že se změním. A chci tě o něco poprosit, Emilie.

Emilie

O co?

George

Přítší rok odjíždím na vysokou zemědělskou. Budeš mi psát? Třeba jen občas?

Emilie

To víš, že budu, Georgi ... Ale tři roky jsou dlouhá doba. Za nějaký čas tě už dopisy z Grover's Corners přestanou zajímat.

George

Nikdy, povídám ti, Emilie, nikdy se nestane, že bych se přestal zajímat o to, co se tadý děje. Jestli něco vím na sto procent, tak je to tohle.

Emilie

Vynasnažím se psát zajímavě.

George

Ale jestli to tak chodí... víš, jak říkáš... když je člověk dlouho pryč... v jinejch městech... a seznámí se tam s jinejma lidma... jestli se to může stát, nemu se odtud. Noví známi nejsou podle mě o nic lepší než starý známi. Řek bych, že skoro nikdy ne. Stejně si myslím, že můj nejlepší kamarád jsi ty, Emilie.

Emilie

Ale Georgi, pro tebe by bylo možná důležité, abys odjel někam studovat a naučil se všechno o dobytku a půdě.

George

Nejedu nikam a basta. Dnes večer to řeknu tátovi.

Emilie

Nemusíš se rozhodovat hned teď, Georgi. Je na to ještě rok času.

George

Jsem rád, Emilie, žeš mi řekla o těch mejch... chybách. Všechno to sedělo, až na jednu malíčkost: když jsi řekla, že jsem si celý rok nikoho nevšímal... ani tebe ne. Fakt, na tebe jsem vždycky myslel nejvic ze všech lidí. Nikdy mi neušlo, na které lavice na hřišti sedíš a s kým. A mockrát jsme si na chodbě povídali ... občas jsme si dělali legraci a pro mě to vždycky moc znamenalo. Nikdy jsme si samozřejmě nepovídali tak hezky jako teď. V poslední době jsem si všiml, že se chováš nějak divně a tři dny čekám na to, abych tě doprovodil domů, ale vždycky do toho něco přišlo. Včera jsem například na tebe čekal tamhle u zdi, ale ty jsi zrovna šla se slečnou Corcoranovou.

Emilie

Georgi! ... Život si z nás dělá někdy blázný. Jak jsem to jen mohla vědět? A já si pořád myslela, že...

George

Počkej, Emilie, chci ti říct, proč nepojedu na tu školu. Myslím, že když člověk najde někoho, koho má rád... a když ten někdo má rád jeho - zkrátka, když ten někdo ho má rád natolik, že se zajímá o jeho charakterový vady...no prostě si myslím, že je to stejně důležité jako nějaká škola a možná ještě důležitější. Tak se na to dívám já.

Emilie

Mně to taky připadá hrozně důležité.

George

Emilie.

Emilie

Ano, Georgi?

George

Když ti slibím, že se celej změním, že budu lepší... chtěla bys... teda vlastně: mohla bys...

Emilie

Já... já tě, už teď... a vždycky jsem tě...

George

/pauza/ Takže spolu vlastně vedeme opravdu důležitěj rozhovor.

Emilie

Ano.

George

/se zhluboka nadechne a narovná se/ Počkej vteřinku, doprovodím tě domů.

Pane Morgane, musím si skočit domů pro peníze, abych vám mohl zaplatit. Za moment jsem zpátky.

Morgan

Georgi, chceš snad říct, že?

George

Přesně tak, ale učinil jsem tak ze závažnejch důvodů. – Tady jsou moje zlatý hodinky jako záloha, než se vrátím.

Morgan

To je v pořádku, jen si je nechej. Věřím ti.

Asistent

Děkuju, Emilie, děkuju, Georgi. Než spolu půjdeme na svatbu, měli bychom se o tomto sňatku dozvědět něco víc. Jak se s tím vyrovnali rodiče? A jak se tohle na manželství dívali lidé v městěčku? Víte stejně dobře jako já, že lidé někdy nemohou jednoduše říct, co si myslí o penězích, o smrti, o slávě nebo o manželství. Musíte si to vyčíst mezi řádky. Musíte to náhodou zaslechnout.

pí. Gibbsová
Rebeko! Koukej zhasnout a spát. A ty jdi už taky do postele, Georgi.

Rebeka
Mami, musím dodělat tu angličtinu!

pí. Gibbsová
Nehraj to na mě, Rebeko, vím, že si tam čteš ty svoje katalogy.

dr. Gibbs
Můžu ti říct, že snad žádný tvor a světě není tak hrozný jako syn. A na světě není nic trapnějšího a pitomějšího než vztah otce a syna. Po každé takové debatě se cítím jako houba nacucaná pokřtectvím.

pí. Gibbsová
A myslíš, že vztah matky a dcery je procházka květinčkama, či co?

dr. Gibbs
S Georgem už nic nehne: jak skončí škola, chce se oženit a rovnou vezme Emilii na farmu. /*Pauza*/ Říká, že si po večerech všechno naštuduje z brožurek a na žádou vysokou nemusi.

pí. Gibbsová
Do farnářství byl vždycky fanda.

Dr. Gibbs
Ale určitě je moc mladý na ženění. Vždyť je to jen pulec a zelenáč, Julie. Není ještě zralý na to, aby zakládal rodinu.

pí. Gibbsová
To není. Máš pravdu. Ale je to hodný chlapec a nerada bych ho viděla samotného někde na venkově... už ho vidím, jak po celodenní dřině jede vždycky v sobotu večer do města za zábavou – tak to už na farmě chodí. Jen samé špatnosti by tam mohl pochyťt. Asi by ho nadvakrát nebvavilo jezdit sem vysedávat s námi u kamen – a držet se rok s Emilií za ruku, by taky nemusela být nějaká náramná zábava. Mohl by o ni přestat mít zájem.

dr. Gibbs
Hm.

pí. Gibbsová
Dobře jsem si ji oťukala, Franku. A povím ti, že George má ještě náramné štěstí, když vezmeme v úvahu všechny ty husy, co chodí po světě.

dr. Gibbs
Ale Julie – George a ženaty! To vyčounhý, sobecký,

pí. Gibbsová
hloupoučký štěně?

Já vím. /*Veze me do ruky limec a prohlíží si ho*/ Franku, co s těmi limci děláš, prosím tě. To do nich koušeš nebo co? V životě jsem neviděla člověka, který by takhle zrychtovoval limec.

dr. Gibbs
Jestlipak víš, Julie, čeho jsem se nejvíc bál, když jsem si tě bral?

pí. Gibbsová
Bál jsem se, že za několik týdnů nebudem mít

dr. Gibbs
Bál jsem se, že za několik týdnů nebudem mít o čem povídat. Měl jsem strach, že nám dojde řeč a že spolu budeme u jídla mlčet, no vážně. A vidíš, už dvacet let si povídáme a že bychom zažili za tu dobu nějaké období ticha, to se říct nedá.

pí. Gibbsová
Buď je pěkně, nebo ošklivo, výběr není velký, ale já mám vždycky co říct.

/Pauza/

dr. Gibbs
Tak co myslíš? Co myslíš, Julie? Máme mu říct, ať do toho šápně a ožení se?

pí. Gibbsová
Jak to tak vypadá, záleží to už jen na nás. Webbovi jsou pro. Domnívají se, že je správně co nejdřív hodit mladé lidi do vody, a ať plavou, jak umějí.

dr. Gibbs
Znamená to snad, že se musíme rozhodnout okamžitě? Jak tu teď jsme?

pí. Gibbsová
Jen to zas neházej všechno na mě, prosím tě.

dr. Gibbs
Půjdu nahoru a promluvim s ním, ještě než usne.

pí. Gibbsová
Ano, jdi a řekni mu, že souhlasíme.

dr. Gibbs
Myslíš to vážně, Julie? Nemáš už k tomu co říct?

pí. Gibbsová
/Přestane na chvíli žehnit/ Nevím, co bych měla říkat. Jakmile se na té farmě usadí, nemůže mu být společnice na škodu, zvlášť, když si našel tak správnou dívku, jako je Emilie... Lidem je souzeno, aby žili ve dvou...

/dr. Gibbs přejde scénu a chce zavolat, když.../

/pí. Gibbsová si přitiskne ruce k tvářím a hluboce vzrušena hledí do hledíště/ Počkej! /Pak se znovu pustí do žehlení/

Ne, - jdi a řekni mu to.

dr. Gibbs
Co tě tak zarazilo, Julie?

pí. Gibbsová

Ale najednou jsem si vzpomněla, co jsme všechno prodělali v prvních letech, kdy George a Rebeka byli ještě miminka – tys je nosil nahoru a dolů ve tři hodiny ráno, pak přišel černý kašel, pak George spadl z verandy. Bylo nám pětadvacet a víc. Je to užasné, jak člověk zapomíná na všechny obtíže, jako by ani nebyly. – Ano, Franku, jdi nahoru a řekni mu, že souhlasíme... stojí to za to.

dr. Gibbs

Ano, budou mít taky svoje starosti, ale to není naše věc. Ať je mají. Každý má právo na svoje vlastní starosti.

Asistent

Děkujem! Děkujem, vážení! A můžeme konečně začít se svatbou. Tohle je pěkná svatba, ale lidi by nebyli lidmi, aby ani při pěkné svatbě neměli v hlavě nějaký ten zmatek. A já si myslím, vážení, že i tohle by měl náš příběh obsahovat.

pí. Webbová

Opravdu nevim, proč bych měla plakat. Není tu přece nic k pláči. Přišlo to na mě ráno u snídaň. Emilie seděla u stolu a snídala zrovna tak, jako celých těch sedmáct let, ale od tédřka bude snídat někde jinde. V tom to asi bude. A Emilie taky! Najednou povídá: nemůžu už ani sousto, položila hlavu na stůl a rozplakala se. Je to učiněná krutost posílat naše dcery takhle do manželství!

/George přichází zprava uličkou mezi diváky. Najednou se u pravého sloupu vpředu objeví hráči Georgeova basebalového klubu a začnou na něho pokřikovat a hvízdát. Mají na sobě hráčské dresy/

Baseball. hráči

Hej, Georgi! Buď fit a sportu zdar. Když ti to nepůjde, zavolej kamarády. My už si budem vědět rady, co hoší? Netvař se jako svatej, Georgi, ty chlape mizerná. Stejně víme, na co myslíš. A ne abys nám udělal ostudu, kamaráde. Hůůů!

Asistent

Dobrá, dobrá! Stačí.

George

Chci jít zpátky do školy... Nechci se ženit.

/Georgeova matka vstává ze svého místa a přichází k němu. Zastaví se a znepokojeně ho pozoruje/

pí. Gibbsová

Georgi, co se děje?

George

Já nechci zestátnout. Proč mě do toho všichni ženou.

pí. Gibbsová

Jak to, Georgi... sám jsi to chtěl.

George

Proč se vůbec musím ženit, maminko? Slyšíš mě? Naposledy se tě pám –

pí. Gibbsová

To nejde, Georgi, teď už jsi dospělý.

George

Poslechni, mami, ty mě nikdy neposloucháš. Chci jenom bejt... Proč –

pí. Gibbsová

Georgi! Kdyby tě tak někdo slyšel. Ihned s tím přestaň. Stydlím se za tebe!

Emilie

George... Nenávidím ho! Tatinku, já se nechci vdávat... Chtěla bych umřít!

p. Webb

Emilie. Nerozčiluj se tak!

Emilie

Proč nemůžu ještě chvíli zůstat tak, jak jsem. Pojďme odsud. Určitě je spousta míst, kam bychom mohli jít. Budu pro tebe pracovat. Mohla bych vést domácnost.

p. Webb

Pst... Na takové věci nesmíš myslet. To jsou jenom nervy. No tak, Emilie – bereš si toho nejlepšího kulka na světě.

Emilie

Ale tatinku...

p. Webb

Georgi! Dávám ti svou dceru, Georgi. Budeš se o ni starat?

George

Chci... chci to zkusit, pane Webb. Udělám pro tebe všechno, co budu moci, Emilie. Miluju tě, potřebuju tě.

Emilie

Jestli mě miluješ, musíš mi taky pomáhat, Georgi. Chci jenom, aby mě někdo miloval.

George

Budu tě milovat, Emilie.

Emilie

Až budu nemocná, nebo až mi bude těžko, tak to myslím, Georgi.

George

Všechno, co budu moci, Emilie.

Emilie

A navždycky. Slyšíš mě. Navždycky, navždycky.

p. Webb

/Obejmou se./

Pojďte, děti, čekají na nás. Teď víte, že je všechno v pořádku. Pojďte, honem.

Kněz

Georgi, bereš si tuto ženu, Emilii, za manželku...

/Paní Soamesová sedí v poslední lavici. Otáčí se k sousedce a pronikavým hlasem říká/

Pi. Soamesová
Nádherná, překrásná svatba. Nelhezčí svatba, jakou jsem kdy viděla. Zbožňuji krásné svatby, vy ne? A nevěsta je jako obrázek.

George
Ano.

Kněz
Emilie, bereš si tohoto muže, George, za manžela...

Pi. Soamesová
Ani nevím, kdy jsem viděla tak krásnou svatbu. Ale vždycky to obrečím. Nevím proč, ale já vždycky musím brečet. Prostě ráda vidím mladé lidi šťastné, vy ne? Opravdu, nádherná.

/Prsten. Polibek. Jevíště ndhle znehybní jako obraz. /

Asistent
Pan M. si vezme slečnu N. Jsou jich milióny. Rodinný domek, dětský kočárek, vyjížďky autem v neděli odpoledne, pak jsou děti z domu, první příznaky revmatismu, vnučata, pak pořádný revmatismus, smrtelné lože, poslední vůle. – Jeden z tisíců případů je zajímavý. No nic, poslechněme si Svatbní pochodu!

/Varhany. Ženich a nevěsta procházejí chrámovou lodí, celí září, ale snaží se vypadat důstojně/

Pi. Soamesová
Jestlipak jim to nesluší? Tak krásnou svatbu jsem neviděla. Určitě budou šťastni. Šťastí je velká věc, tohle já tvrdím stále. Hlavní je být šťasten.

Asistent
/Během jeho promluvy se scéna proměňuje/

Tentokrát nám uplynulo devět let, vážení a milí – máme léto roku 1913. Grover's Corners se pomalu mění. Nejvíce se změnili mladí lidé. Věčně by seděli v kině. Oblékají se podle toho, co vidí na plátnech... chytli zkrátka tu velkoměstskou módu. Každý barák je teď v noci zamknutý. V městěčku se zatím žádní lupiči nevykypili, ale slyšel o nich každý. Možná, že vás to překvapí – ale celkem vzato se toho v našem městěčku vlastně tak moc nezměnilo. Nevím, co si o těchto věcech myslíte vy, ale podle mého je tohle moc pěkné místo. Pěkně na vršku, pořádně tu protukuje, skam se podíváte, samá obloha, samá oblaka – plno slunce a měsíc a hvězdy. Tamhle v rohu /ukazuje nalevo na jeviště/ se, prosím, nacházejí staré náhrobky – z roku 1670, 1680.

A tohle je nová část hřbitova. Tady leží naše dobrá známá paní Gibbová. A tady pan Stimson, varhaník z kostela. O kousek dál je paní Soamesová – to je

ta paní, co se jí tak líbila ta svatba – vzpomínáte si? A další a další. Například syn redaktora Webba, jemůž prasklo slepé střevo, když byl se skautey na výletě. Už je to tak, vážení, tady nahoře se už utišilo celé moře zármutku. Lidé skoro šlení žalem sem přivážejí své drahé. Víme všichni, jak to chodí... plyne čas... pár slunných dnů... pár deštivých... něco sněhu... a je to. Jsme rádi, že odpocívají na krásném místě, a až na nás přijde řada, poputujem sem taky. Tohle je každopádně důležitá část našeho městěčka. Ve dne v noci sem zalétá spousta myšlenek. Hluboko uvnitř každého člověka je cosi věčného.

/Pauza/

Víte stejně dobře jako já, že mrtví se o nás živé dlouho nezajímají. Pomaloučku polehoučku se odpoutávají od země.. od svých někdejších nadějí... od svých někdejších radostí... od někdejšího utrpení... a od lidí, které milovali. Čekají na něco, co přijde. Oni cítí, že to přijde. Něco velkého a důležitého. Nečekají snad, až se z nich vyloupne to, co je věčné? Někteří jejich slova se vás možná dotknou – ale tak už to chodí: matka a dcera... manžel a manželka... nepřítel nepřítel... lakomcovy peníze... všechny tyhle veledůležité věci tady nahoře tak trochu vyprchají. A co zbývá? Co zbývá, když zmizí paměť a když je věta po vaší totožnosti, paní Smithová? Ale jsou tu také živí lidé. Je tu Joe Stoddard, náš hrobař, a prohlíží si nové vykopaný hrob. A tady přichází jeden ze synů Grover's Corners, který opustil město a odešel na západ.

Dobré odpoledne, Joe.

Dobré odpoledne. Promiňte, prosím vás, my se známe?

Sam Craig jméno mé.

Propánkráče! To jsou k nám hosti. Mohlo mě napadnout, že přijedeš na pohřeb. Byl jsi dlouho pryč, Same.

Víc jak dvanáct let. Děláš teď až v Buffalu, Joe. Ale když se mi doneslo, že umřela sestřenice, byl jsem zrovna tady poblíž, tak jsem si řekl, že zabiju dvě mouchy jednou ranou a mrknu se, co dělá stará domovina. Vypadáš blahobytně.

Joe Stoddard Nemůžu si stěžovat. Dnes to bude smutná poslední cesta.

Sam Craig Já vím.

Joe Stoddard Vždycky jsem tvrdil, že není nic smutnějšího než kopat hrob pro mladého člověka. Vypadá to, že do toho ještě bude přšet, jako by toho smutku nebylo dost. Každou chvíli tu budou.

Sam Craig /si čte na náhrobních kamenech/ Starý McCarty, farmář. Po škole jsem k němu chodil na práci. Míval často housera.

Joe Stoddard Ano, farmáře Mc Cartyna jsme doprovodili už před lety.

Sam Craig /se dívá na kolena paní Gibbsové/ Ale tohle je přece teta Julie... Úplně jsem zapomněl, že ona už taky ...no ovšem, no ovšem.

Joe Stoddard Ano, dr. Gibbs přišel o manželku před třemi lety... asi touhle dobou. A tohle je pro ně taký strašná rána.

pl. Gibbsová /Simonu Stimsonovi vyrovnaným hlasem/ To je syn mé sestry Carie Sam... Sam Craig.

Simon Stimson Nikdy se necítím dobře, když tu jsou.

pl. Gibbsová Simone...

Simon Stimson S tím jejich plácáním a odpornou radostí ze života...

pl. Gibbsová Simone, buď trpělivý...

Sam Craig Ty veršičky si vybírají většinou sami, Joe?

Joe Stoddard Ne, většinou ne. Obvykle je vybírají pozůstali.

Sam Craig Tohle vypadá na tetu Julii. Sester Herseyových už moc nezbyvá, co? A kde jsou... chtěl bych se podívat na rodiče...

Joe Stoddard Tamhle jsou s ostatními Craigovými... Ulička F.

Sam Craig /čte epitaf Simona Stimsona/ Tohle byl varhaník, že jo. Říkalo se o něm, že hodné píli.

Joe Stoddard Ale nikdo o tom neměl vědět. Moc toho v životě zakusil. Tihle muzikanti hojt nejsou jako my, obvyklejší lidi. /Dá si ruku k ústům/ Sáh si i na život, víš.

Sam Craig Vážně?

Joe Stoddard Oběsil se na půdě. Chtěli to ututlat, ale samozřejmě

se to prolátlo. Jeho žena si pak vzala senátora Barstowa. Kolikrát jsem ji viděl, třeba v jedenáct večer, jak lítala po ulicích a hledala svého manžela. Teď běhá zase a hledá senátora.

Sam Craig Joe, na co umřela?

Joe Stoddard Kdo?

Sam Craig Moje sestřenice.

Joe Stoddard Ty to nevíš? Nemohla nějak přivést miminko na svět. Dneska máme pátek, že jo? Bude to už skoro týden.

Sam Craig /rozevře deštník/ A to miminko je naživu?

Joe Stoddard Není. Ale bylo to už druhé. Mají chlapce asi čtyřletého.

Sam Craig Tohle bude její hrob?

Joe Stoddard Ano. Musím běžet. Už jdu.

Paní Smithová Déšť může jenom prospět.

Žena mezi mrt. Všechno už bylo vyprahlé. Ale vypadá to, že dlouho přšet nebude.

Morgan Pamatujete na ty povodně v devětasádesátém? Všechny mosty to tenkrát strhlo.

pl. Soamesová /Přichází pohřební průvod./

pl. Gibbsová Kdo je to, Julie?

pl. Soamesová /aniž zvedne oči/ Moje snacha, Emilie Webbová.

pl. Soamesová /trochu překvapeně, ale bez citového vzrušení/ Neříkej, prosím tě. Cesta se musela být strašně rozbahněná. Na co umřela, Julie?

pl. Gibbsová Při porodu.

pl. Soamesová Při porodu! /Skoro se zasměje/ Na takové věci jsem už zapomněla. Jestli ten život nebyl hrozný. /Povzděchne si/ A krásný.

Simon Stimson /se na ni úkosem podívá/ Krásný, říkáte?

pl. Gibbsová Simone, nech toho!

pl. Soamesová Pamatuju se na Emilininu svatbu. Nádherná svatba, to se musí nechat.

Žena mezi mrt. Já si pamatuju, jak rectovala na maturitním večírku. Byla to jedna z nejnadanějších dívek na škole. Byla jsem u nich na té jejich nové farmě krátce před tím,

než zemřela. Nádherná farma, to se musí nechat.

Morgan
Je to blízko toho místa, kam pořádá vlety Klub Lesů. Pamatuješ se, Joe? Tam u jezera. Farma jak má být.

/Zmlknu. Skupinka u hrobu zpívá/

Žena mezi mrtvy.
Tuhle píseň jsem vždycky měla moc ráda. Tajně jsem doufala, že ji dnes budou zpívat.

Morgan
Má žena – má druhá žena – zná všechny kostelní písně, co jich je. Úplně vám to vezme dech... umí je všechny zpaměti.

/Pauza. Najednou z hloučku pod deštníky vyjde Emilie. Má na sobě bílé šaty. Vlasy má spuštěné na záda a svázané bílou stuhou jako malé děvčátko. Přichází pomalu a udiveně si prohlíží mrtvé. Je trochu zmatená. V plicích se zastaví a slabě se zasměje/

Emilie
Tak mě tu máte. Dobrý den, maminko Gibbsová.

pí. Gibbsová
Emilie.

Emilie
Dobrý den.

/Píseň pokračuje. Emilie se ohlédne dozadu na pohřeb a říká jako ve snu/ Prší.

pí. Gibbsová
Ano... Za chvíli odejdou, holčičko. Odpočívej.

Emilie
/se posadí na prázdnou židli vedle paní Gibbsové/ Připadá mi, že už uplynulo tisíce a tisíce let od té doby, co jsem... Jak hloupě všichni vypadají. Nemusejí se přece tak tvářit!

pí. Gibbsová
Nedívej se na ně, holčičko. Brzo odejdou.

Emilie
Kež bych tu už byla dávno. Nelíbí se mi, že jsem tady nová. Dobrý den, pane Stimson.

Simon Stimson
Dobrý den, Emilie.

/Emilie se rozhlíží kolem sebe se slabým a udiveným úsměvem, za nějakou chvíli se však její oči navrací ke skupince u hrobu. Jakoby chtěla zapudit myšlenku na pozůstatě, začne mluvit s paní Gibbsovou. V jejím hlase je trochu nervozity/

Emilie
Maminko, George a já jsme z té farmy udělali něco nádherného. Snad nejkrásnější farmu, jakou jste kdy viděla. Stále jsme na vás mysleli. Chtěli jsme vám ukázat tu novou stodolu a velikánské

betonové napájeadlo pro dobytek. Pořídili jsme to z peněz, které jste nám nechala.

pí. Gibbsová
já?

Emilie
Už si nevzpomínáte, maminko. Odkázala jste nám přece dědictví. Bylo to víc jak tři sta padesát dolarů.

pí. Gibbsová
Ach tak, už si vzpomínám. Ten starý prádelník.

Emilie
Na tom napájeadlu je takové zařízení, že v něm nikdy nepreteče voda, a zároveň nikdy neklesne pod takovou značku. Je to nádherná. /Její hlas se vytratí a Emilie se vrací očima ke skupině u hrobu/ Pro George to už beze mne nebude takové, ale farma je to krásná. /Najednou se podívá přímo na paní Gibbsovou/ Živí lidé mnoha věcem nerozumějí, že ne?

pí. Gibbsová
Ne, holčičko, moc ne.

Emilie
Každý si žije tak nějak ve vlastní uittě, víďte. Je mi, jak bych je znala minimálně tisíc let... Můj kluk je teď u paní Morganové. Pane Morgane, můj kluk je dneska u vás.

p. Morgan
Ano?

Emilie
Moc se mu u vás líbí. – Maminko, taky máme fordku, jezdi jedna radost. Ale já neřídím. Maminko, kdy přestane ten pocit, prosím vás. Ten pocit, že patříte k nim? Jak dlouho to trvá...?

pí. Gibbsová
Jen čekat a buď trpěliva.

Emilie
/si povzdechne/ Já vím. Podívejte, už skončili. Odcházejí.

pí. Gibbsová
Pst. –

Emilie
/Deštníky opouští její jeviště. Dr. Gibbs přejde k hrobu své manželky a chvíli před ním postojí. Emilie se mu podívá přímo do tváře. Paní Gibbsová zvedne oči/

Emilie
Tatínek vám přinesl ode mne několik květin. George je mu strašně podobný, víďte? Maminko, víte, že jsem si nikdy před tím neuvědomila, jak ustaraný a... nevědomí jsou živí lidé? Od rána do večera se jen za něčím pachtí.

Paní Smithová
/Dr. Gibbs odchází/
Trošku se ochladilo.

Žena mezi mrt.

Vtír vždycky znamená ochlazení. Když neprší, tak tři dny fičí. Možná, že se na večer vyjasní. Často se to stává.

/Na jeviště padne trpělivý klid. U proscéniového sloupu se objeví Asistent a kouří. Emilie najednou dostane nápad a prudce se posadí/

Emilie Ale maminko, člověk se může přece vrátit. Může se vrátit zpátky do života. Cítím to. Vím to. Před chvílí jsem myslela na ... Chovala jsem na klině toho svého kluka, jako by to bylo teď.

pí. Gibbsová O všem, že se můžeš vrátit, Emilie.

Emilie Můžu se vrátit a prožít všechny ty dny znovu. Proč by ne.

pí. Gibbsová Jestli ti můžu radit, nedělej to, Emilie.

Emilie /Udělá několik kroků k Asistentovi/ Ale je to pravda, víš? Můžu jít zpátky... do života... znova.

Asistent Ano, hodně se jich o to pokusilo, ale brzy se vrátili zase sem.

pí. Gibbsová Nedělej to, Emilie.

pí. Soamesová Nezkoušel to, Emilie. Bude tě to bolet. Není to takové, jak si to představuješ.

Emilie Ale já se nevrátím do nějakého smutného dne. Vyberu si šťastný den, ten den, kdy jsem si poprvé uvědomila, že miluju George. Proč by mě to mělo bolet?

/Ostatní mlčí, Emilina otázka se obrtí k Asistentovi/

Asistent Ty ten den jenom neprožiješ, budeš se zároveň dívat, jak ho žiješ.

Emilie Ano?

Asistent A přitom uvídníš, co oni – tam dole – nikdy nepoznají. Uvidíš budoucnost. Budeš vědět, co bude pak.

Emilie A tohle je – bolestné? Proč?

pí. Gibbsová Není to jediný důvod, proč bys to neměla dělat, Emilie. Až tu budeš děle, poznáš, že tady žijeme jen nadějí, že rychle zapomeneme na všechno, co bylo tam, a myslíme jen na to, co přijde. Až tu budeš děle, pochopíš to.

Emilie

/tíše/ Ale maminko, jak můžu někdy zapomenout na život? Vždyť nic jiného neznám. Nic jiného jsem neměla.

/pí. Gibbsová neodpovídá/

Pane Stimson, vy jste se vrátili?

Simon Stimson

/ostře/ Ne.

Emilie A vy, paní Soamesová?

pí. Soamesová

Emilie, není to moudré. Opravdu ne. Můžeme tě všichni jenom varovat. Nebude to takové, jak si to představuješ.

Emilie

/pomalu/ Musím se o tom přesvědčit sama. Zkrátka si vyberu nějaký šťastný den.

pí. Gibbsová

Nedělej to, prosím tě. Vyber si aspoň nějaký bezvýznamný den. Ten nejbezvýznamnější den svého života. Stejně bude až dost důležitý.

Emilie

/Asistentovi/ Pak to nemůže být žádný od doby, kdy jsem se vdala, ani od té doby, co se mi narodil syn. Ale narozeniny si snad vybrat můžu – vyberu si své dvanácté narozeniny.

Asistent Dobře. Chceš nějakou určitou dobu toho dne?

Emilie Chci celý den.

Asistent Začneme za svítání. Vzpomínáš, tehdy několik dní sněžilo, ale v noci přestalo a na tvoje narozeniny začali odklízet snh z cest. Vychází slunce.

Emilie /vykřikne/ To je Hlavní třída... A... a takhle vypadal obchod pana Morgana, než ho přestavěli...

Asistent Vrátili jsme se zpátky o čtrnáct let.

Emilie

Takhle vypadalo naše městečko, když jsem byla malá holka. Tady je ten starý bílý plot, který jsme měli tenkrát kolem domu, podívejte se. Na ten jsem už úplně zapomněla. Strašně se mi líbí! Jsou doma?

Asistent Ano, tvá matka za chvíli sejde dolů připravit snídani.

Emilie /tíše/ Opravdu?

Asistent A vzpomínáš, tvůj otec tehdy na několik dní odjel. Vrátil se ranním vlakem.

Emilie Ne...?

Asistent Odjel řečnit na svou bývalou univerzitu do Clintonu, stát New York.

Emilie Podívejte! Tady je Howie Newsome. A Tamhle náš strážník! Ale vždyť je mrtvý, vždyť přece umřel!

/Asistent odejde do svého rohu. Z levé strany jeviště je slyšet hlasy Howie Newsoma, strážníka Warrena a Joe Crowella ml./

H. Newsome Prt, Bessiel – Tak Bessiel Brejtro, Bille.

Warren Dobrejtro, Howie.

H. Newsome Nějak sis přivstal.

Warren Hledal jsem chlapa, málem zmrz dole v polské čtvrti. Ožral se a zůstal ležet v závějích. Když jsem jim zatřás, myslí si, že je doma v peřinách.

Emilie Tohle je přece Joe Crowell...

Joe Crowell ml. Dobré ráno, pane Warren. Dobrejtro, Howie.

/V Kuchyni se objeví paní Webbová, ale Emilie ji nevidí, dokud nezačne volat/

pi. Webbová Dě-ti! Walj! Emilie! Vstávat!

Emilie Maminco, tady jsem. Podívejte, jak je maminka mladá! Neuvedomila jsem si, že maminka byla někdy takhle mladá. Panebože!

pi. Webbová Můžete jít dolů. Oblečte se v teple. A hodte sebou.

/Po Hlavní třídě přichází Howie Newsome a nese mléko ke dveřím pi. Webbové/

Dobrejtro, pane Newsome. Brt, to je zima.

H. Newsome U naší stodoly je deset pod nulou, paní Webbová.

pi. Webbová No prosím, deset stupňů. Hlavně se dobře zabalte.

/Bere mléko dovnitř a třese se při tom zimou/

H. Newsome Tak jedem, Bessie.

Emilie /s přemáháním/ Mamí, nemůžu najít tu modrou mašli.

pi. Webbová Jen se pořádně podívej, holčičko. Zvlášť jsem ji pro tebe připravila. Máš ji přes židl. Pro oči nevidíš.

Emilie Ano, ano...

/Po Hlavní třídě přichází p. Webb a potkává strážníka Warrena/

p. Webb

Warren

p. Webb

Warren

p. Webb

Warren

Emilie

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

p. Webb

pi. Webbová

Emilie

Dobrejtro, Bille.

Dobrejtro, pane Webb. Jste nějak brzo vzhůru.

Byl jsem se podívat na svou univerzitu v Clintonu. Semlelo se tady něco?

Dneska ráno mě zavolali, abych šel hledat nějakého Poláka – byl z něj skoro rampouch.

To musí přijít do novin.

Není to nic extra.

/šeptá/ Tatinku.

/si oklepe snůh z bot a vejde do domu/ Dobrejtro.

Jak to dopadlo?

Ušlo to, něco jsem jim tam řek.

Musel jsi ve vlaku celou noc sedět?

Ano, ve spacím voze stejně nikdy neusnu.

Charlesi, tolik peněz zase máme, aby sis jednou za čas mohli dopřát spací vůz.

Tady je všechno v pořádku?

Ano, nevzpomínám si, že by se tady něco přihodilo, aspoň ne nic zvláštního. Akorát je pořádná zima. Howie Newsome povídal, že u jeho stodoly je deset pod.

Je tu chladnější než v Hamiltonově škole. Studentům umrzávají uši. Někřesťanská zima – byli v novinách nějakí šotci?

Ničeho jsem si nevšimla. Chceš kávu?

Děkuji.

Nezapomeň na Emiliiiny narozeniny. Přivez sis něco?

/si poklepe na kapsu/ Něco malého.

Taky jsem ji něco koupila. Jenom doufám, že se jí to bude líbit. Dalo mi to dost šňáhění. Děti! Pospěšte si!

Kde je ta moje holka? Kde je moje oslavenkyně? Nevyrušuji ji teď, Charlesi. Uvidíš ji u snídaně. Tak honem, děti! Je už sedm. Ať už na vás nemusím křičet.

/tíše, spíš užasle ne v žalu/ Já to nesnesu. Jsou tak

mladí a krásní. Proč museli zestárnout? Tady jsem, mami. Už jsem dospělá. Všechny vás mám hrozně ráda. Všechno se mi strašně líbí. – Nestačím se ani pořádně dívat. Tady je náš ořech. /Jde pomalu po Hlavní třídě/ A tady obchod pana Morgana. A škola, stále ta stejná a stejná škola. A v tomhle kostele jsem měla svatbu. Můj ty bože, můj ty bože, můj ty bože.

/Asistent na Emilii kývne. Ukazuje na dům. Emilie bez dechu řekne ano, jde k domu/

pi. Webbová /Stojí dole u schodů a políbí ji jako obvykle/ Všechno nejlepší k narozeninám, Emilie. Na stole v kuchyni máš nějaké překvapení.

Emilie Ale mami, to jsi neměla. /Podívá se zoufale na Asistentu/ Já nemůžu dál... nemůžu...

pi. Webbová /se přes sporák dívá do hledíště/ Narozeniny nenarození, nasnídáš se pořádně a pomalu. Chci, abys pěkně vyrostla a aby z tebe bylo silné, zdravé děvče. /Jde ke schodům a volá/ Wally, Wally, pořádně se umyj! A dělej, všechno ti vystydne! /Vrátí se ke kamnům/

/Zatímco paní Webbová stojí k Emilii zády, Emilie otvírá balíčky/

Ten v modrém papíře je od tety Carrie a asi snadno uhodneš, od koho je album. Našla jsem ho u dveří, když jsem brala mléko. George Gibbs – musel si v tom mraze pěkně přivstat ... je to od něho milé.

/k sobě/ Georgi! Na tohle jsem zapomněla.

pi. Webbová Jez tu slatinu pomalu. Zahřeje tě na celý den.

Emilie /nejdřív potichu, ale naléhavě/ Mami, podívej se na mě aspoň na vteřinku, jako bys mě opravdu viděla. Uplýnulo čtrnáct let, mami. Jsem mrtvá. A ty jsi babičkou, mami. Wally je také mrtvý. Prasklo mu slepé střevo na výletě se skauty. Vzpomínáš si, že? Ale teď jsme zase na chvíli všichni spolu. Na chvíli jsme zase šťastni, mami. Tak se na sebe dívejme.

pi. Webbová To ve žlutém papíře jsem našla na půdě mezi babiččinými věcmi. Jsi už dost velká, abys to mohla nosit a myslela jsem si, že se ti to bude líbit.

Emilie A tohle je od tebe. Je to moc hezké, mami. A zrovna tohle jsem si přála. Je to nádherné! /Obějme matku kolem krku/

pi. Webbová /Paní Webbová si hledí dál plotny, ale je potěšena/ Doufala jsem, že se ti to bude líbit. Wally pro tebe taky něco má. Vyrobil to ve škole! Dliné a je na to náramně pyšný. Tak nezapomeň projevít patřičné nadšení.

Emilie To se ti fakt povedlo, Wally. Moc děkuji!

Webb /za scénou/ Kde je ta moje holka, kde je ta naše oslavenkyně?

Emilie /nahlas Asistentovi/ Já už nemůžu. Nemůžu dál. Panebože! Je to všechno tak rychlé. Nemáme ani čas se na sebe podívat. /Rozvzlyká se/

/Na Asistentův pokyn paní Webbová zmizí/

Neuvědomila jsem si, že si nikdy nevšímáme věcí kolem nás. Odvedte mě zpátky... Počkat. Naposledy se podívám. Sbohem, sbohem životě. Sbohem, naše městečko... Sbohem maminko a tatinke. Sbohem, hodiny, co měříte čas... Sbohem snídane, sbohem kávo. A čerstvě vyžehlené šaty, sbohem, sbohem... a vy taky, teplé koupele... sbohem spánku, sbohem probuzení. /Pohlédne na Asistentu a v slzách se ho prudce zeptá/ Je vůbec někdo, kdo si opravdu uvědomuje život, který prožívá – každíčkou, každíčkou minutu svého života?

Možná světlíci a možná básníci. Aspoň trochu.

Jsem připravena jít zpátky. /Vrátí se na svou židli vedle paní Gibbsové/ Měla jsem vás poslechnout, maminko Gibbsová. Teď chci být chvíli v klidu. Viděla jsem tam všechno, maminko. I vaši zahrádku.

Neříkej, holčičko.

Tak takoví jsou tedy lidé. Slepi, slepi jsou všichni.

Podívej, vyjasňuje se. Vycházejí hvězdy.

Pane Stimsone! Měla jsem vás poslechnout.

/stále prudejší, kousavě/ Tak teď to víš! teď to víš! Tomu se říká život. Pohybovat se v oblaku nevědomosti. Stále jen šlapat po citech lidí kolem sebe. Marnit čas, jako by lidský život trval milión let. Neustále být otrokem té či oné sobecké vášně. Teď to víš. To je ten šťastný život, do něhož jsi se chtěla vrátit. Voiala jsi na ně? Křičela jsi na ně?

Ano.

Emilie

Simon Stimson Aspoň teď víš, jací doopravdy jsou – samá nevědomost a slepota.

pí. Gibbsová /překotně/ Simone, víš sám dobře, že tohle není celá pravda.

/Mrtví zneklidni/

Žena mezi mrtvými Vypadá to, že se vítr vrací.

Paul Soamesová A mně se vraceli vzpomínky.

Morgan Trochu chladno na to, že máme červen.

pí. Gibbsová Podívej se na tamhletu hvězdu, Emilie. Už ani nevím, jak se jmenuje.

Simon Stimson Tady přichází jeden z nich.

Emilie Maminko Gibbsová, to je George.

pí. Gibbsová Ššš, holčičko, jen pěkně odpočívej.

Emilie To je George.

Morgan Můj chlapec se vyznal ve hvězdách a tvrdil, že ten ždibíček světa letí k zemi milióny let. Je to až k nevíře, ale tak to říkával – milióny let.

/George klesne u Emilina hrobu/

Emilie Maminko Gibbsová?

pí. Gibbsová Copak je, Emilie?

Emilie Oni toho hodně nechápou, že ne?

pí. Gibbsová Nechápou, holčičko, hodně toho nechápou.

Asistent Vysvětluje se. Hvězdy se vydaly na svou starou pouť křížem kražem po obloze. Vědci to ještě nevědí určitě, ale domnívají se, že tam nahoře nejsou žádní živí tvorové. Už je pozdě. Jděte domů, vážení. Pěkně si odpočiňte. Dobrou noc.

KONEC

